

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาและพัฒนาเครื่องชี้วัดทางสังคมในการจัดการน้ำเสียของร้านอาหารในเขตเทศบาลเมืองลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ และเพื่อประเมินทัศนคติของกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสียเกี่ยวกับเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ สำหรับใช้ในการจัดการน้ำเสียจากร้านอาหารในเขตเทศบาลเมืองลำปาง โดยใช้วิธีการศึกษารูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ดังสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

6.1 สรุปผลการศึกษาและพัฒนาเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ

การศึกษาและพัฒนาเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ มีขั้นตอนในการศึกษา และสรุปผลที่ได้จากการศึกษา ดังนี้

ขั้นที่ 1 การจัดทำเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ

- 1.1) ประมวลแนวความคิดที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.2) สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างร้านอาหาร ได้แก่ ร้านอาหารทั่วไป, ภัตตาคาร, สวนอาหาร และห้องอาหารในโรงแรม จำนวน 11 ร้าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
- 1.3) จัดทำเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ ซึ่งประกอบด้วย เครื่องชี้วัดทางสังคมระดับย่อย ตัวแปร ตัวชี้วัด และข้อมูลบ่งชี้ ตามลำดับ

จากผลการศึกษาในขั้นตอนนี้ สรุปเป็นเครื่องชี้วัดทางสังคมระดับเจ้าของร้านอาหาร, เครื่องชี้วัดทางสังคมระดับชุมชน และเครื่องชี้วัดทางสังคมระดับสังคม ประกอบด้วย 7 ตัวแปร 17 ตัวชี้วัด 48 ข้อมูลบ่งชี้ ได้แก่ ตัวแปรความรับผิดชอบของเจ้าของร้านอาหารในการจัดการน้ำเสีย, จิตสำนึกของชุมชนในการจัดการน้ำเสีย, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการน้ำเสียจากร้านอาหาร, สิทธิของชุมชนในการจัดการน้ำเสียจากร้านอาหาร, การใช้วิธีการทางกฎหมายในการจัดการน้ำเสียจากร้านอาหาร, การใช้วิธีการทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดการน้ำเสียจากร้านอาหาร และการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นเกี่ยวกับน้ำเสีย

ขั้นที่ 2 การพัฒนาเครื่องชี้วัดชี้วัดทางสังคมฯ

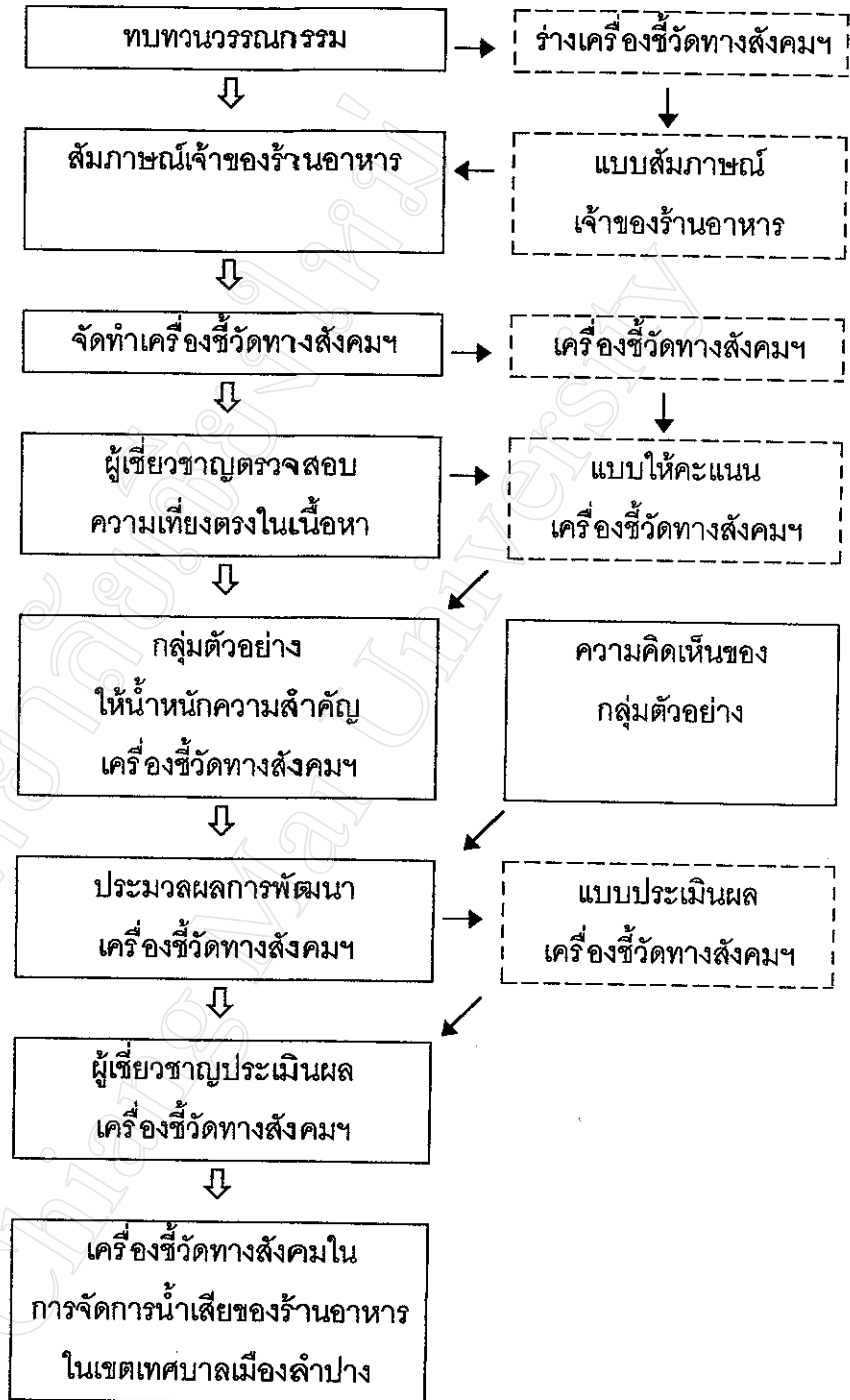
2.1) การตรวจสอบเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ โดยนำกรอบแนวคิดและเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ ที่จัดทำขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความแม่นยำในเนื้อหา เพื่อพิจารณาถึงครอบคลุมของเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ ในประเด็นที่เป็นเนื้อหาที่ต้องการวัด โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจากนักวิชาการที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม จำนวน 4 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา, สังคมศาสตร์ สิ่งแวดล้อม, จิตวิทยาสิ่งแวดล้อม และอนามัยสิ่งแวดล้อม จากนั้นรวบรวมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพื่อพิจารณาปรับปรุงเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ

2.2) ให้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เจ้าของร้านอาหาร จำนวน 11 คน, ผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน และเจ้าหน้าที่ จำนวน 8 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากสำนักงานเทศบาลเมืองลำปาง, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำปาง, ศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อมเขต 10 ลำปาง และสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 เชียงใหม่ รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 29 คน ให้นำนักความสำคัญแต่ละตัวชี้วัดและข้อมูลบ่งชี้ ตามแบบให้คะแนนเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้มาตรวัดแบบ Rating Scale ตามความคิดเห็นอย่างอิสระของกลุ่มตัวอย่าง จากน้อยที่สุด (1คะแนน) ถึง มากที่สุด (10 คะแนน) โดยให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบตามค่าความรู้สึกเดียวเท่านั้น จากเกณฑ์น้ำหนักคะแนนการตอบในแต่ละตัวเลือก

2.3) นำข้อมูลที่ได้จากการให้คะแนนของกลุ่มตัวอย่างมาประมวลผลข้อมูล เพื่อประกอบการตัดสินใจว่าข้อตัวชี้วัด และมูลบ่งชี้ใดมีความเหมาะสมที่สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยตัดสินใจเลือกข้อมูลบ่งชี้ และตัวชี้วัดที่มีคะแนนเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่า 5.50 คะแนน ซึ่งเป็นค่ากลางของคะแนน เป็นองค์ประกอบของเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ

2.4) นำเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อมูลและประเมินคุณสมบัติของเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ เพื่อสรุปเป็นเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ

ในขั้นตอนนี้ได้เครื่องชี้วัดทางสังคมในระดับเจ้าของร้านอาหาร, เครื่องชี้วัดทางสังคมระดับชุมชน และเครื่องชี้วัดทางสังคมระดับสังคม ประกอบด้วย 7 ตัวแปร 17 ตัวชี้วัด 41 ข้อมูลบ่งชี้ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการศึกษาและพัฒนาเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ และแผนภูมิที่ 5 ตัวแปร และตัวชี้วัดของเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ

**เครื่องชี้วัดทางสังคม
ในการจัดการน้ำเสียจากร้านอาหาร**

แผนภูมิที่ 5 ตัวแปร และตัวชี้วัดของเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ

6.2 การประเมินทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเครื่องชั่งวัดทางสังคมฯ

จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างได้แก่ เจ้าของร้านอาหาร, ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ มีความเห็นต่อเครื่องชั่งวัดทางสังคมฯ เป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลการจัดการน้ำเสียจากร้านอาหารได้ แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า เครื่องชั่งวัดทางสังคมฯ ควรเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง สำหรับกลุ่มเจ้าหน้าที่ได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า เครื่องชั่งวัดทางสังคมฯ เป็นเพียงเครื่องมือชนิดหนึ่งในการสืบค้นปัญหาน้ำเสียจากร้านอาหาร แต่ไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจว่า น้ำเสียจากร้านอาหารได้ตามเกณฑ์มาตรฐานน้ำทิ้ง ตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

จากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อเครื่องชั่งวัดทางสังคมฯ ดังกล่าว สอดคล้องกับการให้คะแนนเครื่องชั่งวัดทางสังคมฯ พบว่าเจ้าหน้าที่ให้ความสำคัญต่อดัชนีแปรของเครื่องชั่งวัดทางสังคมฯ น้อยกว่า เจ้าของร้านอาหาร และผู้นำชุมชน เมื่อพิจารณาในภาพรวมของเครื่องชั่งวัดทางสังคมฯ พบว่า ตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ตัวชี้วัดการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ ในตัวแปรการดำเนินงานของหน่วยงานท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย และตัวชี้วัดการใช้กฎหมายในการป้องกันปัญหาน้ำเสีย ในตัวแปรการใช้วิธีการทางกฎหมายในการจัดการน้ำเสียจากร้านอาหาร เนื่องจากตัวชี้วัดดังกล่าว เป็นตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากมีการดำเนินการอย่างจริงจังแล้วจะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

สำหรับตัวชี้วัดที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญน้อยที่สุด ได้แก่ ตัวชี้วัดการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดการน้ำเสียจากร้านอาหาร ในตัวแปรการใช้วิธีการทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดการน้ำเสีย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าวิธีการทางเศรษฐศาสตร์เป็นวิธีการที่เห็นผลไม่ชัดเจนในการแก้ปัญหาที่น้ำเสียเหมือนกับตัวแปรอื่นๆ ในเครื่องชั่งวัดทางสังคมฯ ที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการน้ำเสียจากร้านอาหาร ประกอบกับการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิธีการทางเศรษฐศาสตร์ยังไม่เป็นที่แพร่หลายในสังคมไทย ประชาชนยังขาดความเข้าใจ ทำให้ตัวแปรการใช้วิธีการทางเศรษฐศาสตร์ได้รับความสำคัญน้อยที่สุดในกลุ่มตัวแปรของเครื่องชั่งวัดทางสังคมฯ

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มที่มีต่อดัชนีแปรของเครื่องชั่งวัดทางสังคมฯ พบว่า เจ้าของร้านอาหาร ให้ความสำคัญต่อดัชนีแปรความรับผิดชอบของเจ้าของร้านอาหารในการจัดการน้ำเสียจากร้านอาหารมากที่สุด ส่วนผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ ให้ความสำคัญ

สำคัญต่อตัวแปรการใช้วิธีการทางกฎหมายในการจัดการน้ำเสียจากร้านอาหารมากที่สุด ซึ่งแสดงถึงความคิดเห็นของเจ้าของร้านอาหารในการให้ความสำคัญในการจัดการน้ำเสียจากร้านอาหารที่เจ้าของร้านอาหารจะต้องเป็นผู้ดำเนินการเองโดยจะปฏิเสธความรับผิดชอบของตนเองไม่ได้ ในขณะที่ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ ต้องการให้มีการใช้มาตรการทางกฎหมายในการจัดการน้ำเสียจากร้านอาหาร ซึ่งจะเป็นการป้องกันปัญหาที่ต้นเหตุได้ และยังเป็นการควบคุมร้านอาหารให้ปฏิบัติตามข้อกำหนด โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสียในชุมชนต่อไป

6.3 เครื่องชี้วัดทางสังคมในการจัดการน้ำเสียของร้านอาหาร

จากสรุปผลการศึกษาและพัฒนาเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะให้น้ำหนักความสำคัญข้อมูลบ่งชี้ ตัวชี้วัด และตัวแปรของเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ แตกต่างกันตามความเห็นของแต่ละกลุ่ม แต่ในภาพโดยรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างยอมรับว่าเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ เป็นเครื่องมือที่สามารถแสดงให้เห็นถึงสาเหตุของปัญหาน้ำเสียในชุมชนที่เกิดจากแนวความคิดทางสังคมซึ่งมีลักษณะนามธรรม เป็นแนวความคิดทางสังคมที่มีความเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางสังคมในระดับเจ้าของร้านอาหาร, ระดับชุมชน และระดับสังคม ที่สามารถสะท้อนระดับ ขนาด และแนวโน้มของปัญหาน้ำเสียที่เกิดจากร้านอาหาร โดยผู้ใช้เครื่องชี้วัดทางสังคมฯ ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล แต่ควรมีการทำความเข้าใจรายละเอียดของเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ ให้ชัดเจนก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพตามความเป็นจริงในชุมชน

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปเป็นแบบเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ แยกตามกลุ่มเครื่องชี้วัดทางสังคมระดับย่อย ได้แก่ เครื่องชี้วัดทางสังคมระดับเจ้าของร้านอาหาร, เครื่องชี้วัดทางสังคมระดับชุมชน และเครื่องชี้วัดทางสังคมระดับสังคม โดยมีลักษณะเป็นคำถามประเภท 2 ตัวเลือก (Dichotomy) และคำถามในเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ มี 2 ลักษณะ ได้แก่ คำถามปลายปิด (Close-end) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตัวแปร, ตัวชี้วัด และข้อมูลบ่งชี้ ส่วนคำถามปลายเปิด (Open-end) เป็นคำถามที่ต้องการรายละเอียดในการอธิบายข้อมูลบ่งชี้เพิ่มเติมในบางตัวชี้วัด และข้อมูลบ่งชี้ เพื่อให้สามารถอธิบายรายละเอียดข้อมูลบ่งชี้ในเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ ได้มากขึ้น

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ ผู้วิจัยเสนอรูปแบบการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ จำนวน, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งนี้ผู้วิเคราะห์ข้อมูลไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางด้านสถิติขั้นสูง ก็สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเครื่อง

ชี่วัดทางสังคมฯ ได้ ดังรายละเอียดตามแบบเครื่องชี่วัดทางสังคมฯ และแนวทางการวิเคราะห์เครื่องชี่วัดทางสังคมฯ (ในภาคผนวก)

สำหรับข้อมูลที่ได้จากเครื่องชี่วัดทางสังคมฯ สามารถนำมาเป็นแนวทางในการใช้ประโยชน์สำหรับการจัดการปัญหาน้ำเสียจากร้านอาหาร และชุมชนได้ ดังนี้

- 1) นำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่เป็นรูปธรรมทางด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสีย
- 2) ใช้ทำนายแนวโน้มและความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาน้ำเสีย
- 3) ใช้เป็นแนวทางในการวางแผน, แผนงาน, การจัดทำโครงการ และการกำหนดนโยบายในการแก้ปัญหา น้ำเสีย โดยพิจารณาจากข้อมูลบ่งชี้ และตัวชี่วัด เพื่อจัดลำดับความสำคัญในการแก้ปัญหาได้ตรงกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน
- 4) เป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ร่วมกับเครื่องชี่วัดทางด้านวิทยาศาสตร์ ทางชีวภาพ เคมี และกายภาพ ในการแก้ปัญหา น้ำเสียในชุมชนที่ครอบคลุมต่อสภาพปัญหามากยิ่งขึ้น
- 5) การนำเครื่องชี่วัดทางสังคมฯ ไปประยุกต์ใช้ ผู้ใช้สามารถประยุกต์เครื่องชี่วัดทางสังคมฯ ให้ตรงกับเงื่อนไขที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา (Time), สภาพพื้นที่ (Space) และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Scale) โดยเงื่อนไขเหล่านี้เป็นเงื่อนไขที่ไม่หยุดนิ่งมีลักษณะเป็นพลวัต แต่ทั้งนี้ควรอยู่บนพื้นฐานทางด้านวิชาการ โดยมีทฤษฎี แนวความคิด และการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุดจากเครื่องชี่วัดทางสังคมฯ

6.4 ข้อค้นพบจากการศึกษา

1) จากการศึกษาและพัฒนาเครื่องชี่วัดทางสังคมฯ พบว่ามีความแตกต่างทางด้านความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการใช้แนวความคิดทางสังคมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งยังไม่เป็นที่แพร่หลายในสังคมไทย โดยเฉพาะกลุ่มเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของรัฐในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาน้ำเสียในชุมชน ยังให้ความสำคัญกับการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการแก้ปัญหา มากกว่าการใช้แนวความคิดทางสังคม ดังนั้นควรมีกระบวนการการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ตามวิธีการสิ่งแวดล้อมศึกษา ให้แก่เจ้าหน้าที่ โดยเน้นการใช้แนวความคิดทางสังคมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ซึ่งมีสาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ชุมชนละเลยประเด็นทางสังคมทั้งในระดับบุคคล, ระดับชุมชน และระดับสังคม ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมได้อย่างครอบคลุม และเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้เกิดช่องว่างในการแก้

ปัญหา ที่มุ่งเน้นการพึ่งพาเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากเกินไปจนเกินไป และการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุมากกว่าการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุของปัญหา

2) ในกระบวนการศึกษาและพัฒนาเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้ให้ความร่วมมือ และให้ความสนใจต่อดัชนีชี้วัดของเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างโดยตรง และกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ ที่จัดทำขึ้นในการศึกษาค้างนี้ เป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการค้นหาสาเหตุของปัญหาน้ำเสียที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยสามารถสะท้อนถึงปัญหาที่เกิดจากระดับบุคคล, ระดับชุมชน และระดับสังคมได้ แต่อย่างไรก็ตามเครื่องชี้วัดทางสังคมฯ จะต้องเป็นเครื่องมือที่เป็นที่ยอมรับได้ของกลุ่มที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม และสามารถสะท้อนถึงปัญหาน้ำเสียที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง เพื่อลดข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้เครื่องชี้วัดทางสังคมฯ

3) การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาปัญหาน้ำเสียชุมชนอย่างยั่งยืน ควรเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่, เจ้าของร้านอาหาร, ประชาชน และกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มอื่นในรูปแบบพหุภาคี เพื่อเป็นการบูรณาการ (Integrate Approach) และรวมพลังความคิดในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ของบุคคลทั้งที่อยู่ภายในชุมชน และบุคคลภายนอกชุมชน ในลักษณะของเครือข่ายการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่มีการร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรม และต้องมีความต่อเนื่องในการแก้ปัญหานั้น

4) การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับร้านอาหาร ซึ่งส่วนใหญ่ลูกจ้างของร้านอาหารจะเป็นผู้ปฏิบัติในกิจกรรมต่างๆ โดยมีเจ้าของร้านอาหารเป็นผู้ตัดสินใจ และควบคุมการทำงานของลูกจ้าง ดังนั้นในการจัดกิจกรรมใดๆ เพื่อการพัฒนา หรือการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับร้านอาหาร ควรมีการจัดกิจกรรมให้แก่ลูกจ้างของร้านอาหาร ร่วมกับการจัดกิจกรรมให้แก่เจ้าของร้านอาหาร

5) ในการจัดกิจกรรมเพื่อให้เจ้าของร้านอาหารเข้ามามีส่วนร่วมนั้น หน่วยงานผู้จัดจะต้องพิจารณาช่วงระยะเวลาที่เจ้าของร้านอาหารว่างเว้นจากภาระกิจประจำวันจากร้านอาหารก่อน เจ้าของร้านอาหารจึงจะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นได้ แต่เป็นเพียงบางช่วงระยะเวลาเท่านั้น และแนวโน้มการมีส่วนร่วมของเจ้าของร้านอาหาร ยินดีที่จะปฏิบัติกิจกรรมการแก้ไขปัญหาร้านอาหารมากกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดในชุมชน ดังนั้นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เจ้าของร้านอาหารมีส่วนร่วมจึงต้องมีความกระชับ ชัดเจนในเนื้อหา และแนวทางการปฏิบัติ เพื่อไม่ให้เจ้าของร้านอาหารเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย และไม่ต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมอีกต่อไป